

Anonimizirana različica

Prevod

C-863/19 – 1

Zadeva C-863/19

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

26. november 2019

Predložitveno sodišče:

Apelativen sad Varna (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

19. november 2019

Tožilstvo:

Okrajna prokuratura Varna

Obsojena oseba:

TS

APELATIVEN SAD

Varna (višje sodišče v Varni, Bolgarija)

[...] (ni prevedeno)

PREDLOG ZA SPREJETJE PREDHODNE ODLOČBE,

VLOŽEN NA SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

[...] (ni prevedeno)

PREDLOŽITVENO SODIŠČE:

Apelativen sad Varna (višje sodišče v Varni), [...] (ni prevedeno)

STRANKE POSTOPKA V GLAVNI STVARI:

Tožilstvo: Okrajna prokuratura Varna (okrajno državno tožilstvo v Varni, Bolgarija) [...] (ni prevedeno).

V pritožbenem postopku pred predložitvenim sodiščem državno tožilstvo zastopa državni tožilec [...] (ni prevedeno) – Apelativen prokuror – Varna (višji državni tožilec višjega državnega tožilstva v Varni, Bolgarija);

Obsojena oseba: TS [...] (ni prevedeno)

Zagovornika: [...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno)

PREDMET KAZENSKEGA POSTOPKA IN DEJANSKO STANJE:

- 1) TS je bila s pravnomočno sodbo spoznana za krivo, da je 21. februarja 2019 v Varni, sama in v sotorilstvu z dvema drugima osebama, DR in NM (ki sta bili prav tako obsojeni na podlagi sporazuma), neupravičeno in z namenom prodaje posedovala zelo nevarne prepovedane droge in sicer metamfetamin v skupni količini 125,61 gramov in v skupni vrednosti 3140,25 BGN, 3,4–metilen-dioksi-metil-amfetamin (MDMA) v skupni količini 3,20 gramov in v skupni vrednosti 128,00 BGN, marihuano v skupni količini 2072,30 gramov in v skupni vrednosti 12.433,80 BGN in kokain v količini 0,03 gramov in v skupni vrednosti 6,60 BGN. TS je bila obsojena na kazen zapora dveh let, ki je bila v skladu s členom 66(1) Nakazatelen kodeks (kazenski zakonik, Bolgarija; v nadaljevanju: NK) izrečena pogojno s preizkusno dobo štirih let, in naložena ji je bila denarna kazen v višini 5000 BGN. Sodba je postala pravnomočna 28. junija 2019.
- 2) Državno tožilstvo je po obsodbi TS na Okrajnen sad Varna (okrajno sodišče v Varni, Bolgarija) v skladu s členom 306(1), točka 1, Nakazatelen protsesualen kodeks (zakon o kazenskem postopku, Bolgarija; v nadaljevanju: NPK) vložilo predlog za odvzem denarnega zneska v korist države v višini 9324,25 BGN, namreč:
 - bolgarskih bankovcev v skupni vrednosti 7915,55 BGN;
 - evrskih bankovcev v skupni višini 625 EUR, kar ustreza 1222 BGN;
 - turških lir v skupni vrednosti 605 turških lir, kar ustreza 186,70 BGN;
- 3) Pristojni pravosodni organi so gotovino v skladu s predvidenim postopkom začasno zavarovali in zasegli med preiskovalnim postopkom, namreč med preiskavo in zasegom v stanovanju, v katerem sta živeli obsojena oseba in njena mati.
- 4) O tem predlogu je pred Okrajnen sad Varna (okrajno sodišče v Varni) potekala javna obravnava. Udeležili so se je tako obsojena oseba in njena dva zagovornika kot tudi državni tožilec. Obsojena oseba je na tej obravnavi zatrjevala, da je

znesek last njene matere in njene sestre. V postopku sta bila predložena pisno dokazilo, iz katerega je izhajalo, da je gospa SP, mati obsojene osebe, marca 2018 najela potrošniško posojilo pri DSK Bank EAD v skupni višini 17.000 BGN, in izpisek bančnega računa očeta, osebe TB. V povezavi s potovanjem v Turčijo v obdobju od 19. do 21. aprila 2019 sta bili predloženi fotokopiji potnih listov osebe SP, matere obsojene osebe, in osebe KM, sestre obsojene osebe.

- 5) Gospa SP se prvostopenjskega postopka pred sodiščem v skladu s členom 306(1), točka 1, NPK ni udeležila; zakon o kazenskem postopku ne določa možnosti, da bi se postopka udeležila kot samostojna stranka. Bila je zgolj zaslišana kot priča v zvezi z gotovino v BGN, EUR in turških lirah, najdeno v njenem stanovanju.
- 6) Prvostopenjsko sodišče je zavrnilo predlog za odvzem navedenega zneska, saj je izhajalo iz tega, da pri kaznivem dejanju, zaradi katerega je bila obsojena TS, ne gre za kaznivo dejanje za pridobitev gospodarske koristi. To je utemeljilo s tem, da kljub temu, da v zadevi obstajajo izjave prič, ki dokazujejo, da je TS trgovala s prepovedanimi drogami, državno tožilstvo ni vložilo nobene take obtožnice in obsodba, ki je temu sledila, ni obsegala tega trgovanja, tako da naj pogoji iz člena 53(2) NK za odvzem v korist države ne bi bili izpolnjeni. Navedlo je: „[...] Pri kaznivem dejanju v skladu s členom 354a(1), prva možnost, NK gre za formalno storitev in to dejanje je izvršeno z dejanskim posedovanjem prepovedane droge. Dejansko je za objektivno izpolnitev dejanskega stanu kaznivega dejanja predviden določen cilj, vendar če ta ni bil uresničen in ni bila vložena obtožnica zaradi prodaje, ni mogoče izhajati iz tega, da je bila s tem kaznivim dejanjem realizirana gospodarska korist. Če gotovina, zasežena v stanovanju, v katerem je prebivala TS, izvira iz kriminalnih in nezakonitih dejanj, oziroma njen izvor ni jasen, v primeru nesorazmerja med zakonitimi viri in viri iz kaznivih dejanj obstaja drug instrument za odvzem v korist države in sicer v skladu z zakonskimi določbami Zakon za protivodeystvie na koruptsiata i otnemane na nezakonno pridobito imushtestvo (zakon o preprečevanju korupcije in o odvzemu nezakonito pridobljenega premoženja, Bolgarija).“
- 7) Predmet preizkusa, ki ga mora opraviti predložitveno sodišče, je pravilnost tega sklepa Okrazhen sad Varna (okrožno sodišče v Varni). Okrazhna prokuratura Varna (okrožno državno tožilstvo v Varni) v pritožbi navaja, da je sklep Okrazhen sad Varna (okrožno sodišče v Varni) nezakonit, saj to sodišče določbe člena 53 NK ni uporabilo „v luči“ Direktive 2014/42 Evropskega parlamenta in Sveta o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji (UL 2014, L 127, str. 39).
- 8) Obramba obsojene osebe se ne strinja s tem stališčem tožilstva in navaja, da je predmet odvzema lahko le tisto premoženje, ki je direktna in neposredna posledica kaznivega dejanja, zaradi katerega je bila oseba obsojena.

NAVEDENE NACIONALNE DOLOČBE

9) Nakazaten kodeks Republike Bolgarije (kazenski zakonik, Bolgarija)

Člen 354a. (nov – DV [Darzhaven vestnik, bolgarski uradni list], št. 95/1975, spremenjen, št. 28/1982, št. 10/1993, št. 62/1997, št. 21/2000, št. 26/2004, št. 75/2006) 1. Kdor neupravičeno proizvaja, predeluje, kupuje ali poseduje prepovedane droge ali podobne snovi z namenom njihove prodaje, ali pa prodaja prepovedane droge ali podobne snovi, se v primeru zelo nevarnih prepovedanih drog ali podobnih snovi kaznuje s kaznijo zavora od dveh do osmih let in z denarno kaznijo od 5000 do 20.000 BGN in v primeru nevarnih prepovedanih drog ali podobnih snovi s kaznijo zavora od enega do šestih let in z denarno kaznijo od 2000 do 10.000 BGN. Če so predmet dejanja predhodne sestavine drog ali naprave ali material za proizvodnjo prepovedanih drog ali podobnih snovi, znašata kazen zavora od treh do dvanajstih let in denarna kazen od 20.000 do 100.000 BGN.

2. (spremenjen – DV, št. 26/2010) Če gre za večjo količino prepovedanih drog ali podobnih snovi, znašata kazen zavora od treh do dvanajstih let in denarna kazen od 10.000 do 50.000 BGN. Kdor neupravičeno kupi prepovedane droge ali podobne snovi na javnem kraju ali jih poseduje z namenom prodaje in če gre pri tem za posebno veliko količino prepovedanih drog ali podobnih snovi ali če dejanje stori:

- (1) oseba, ki ravna po naročilu hudodelske združbe ali izvršuje njeno odločitev;
- (2) zdravnik ali lekarnar;
- (3) vzgojitelj, učitelj ali vodja šolskega zavoda ali uradna oseba pri opravljanju ali v okviru opravljanja službene dejavnosti;
- (4) pod pogoji nevarnega ponovitvenega dejanja, se mu izreče kazen zavora od petih do petnajstih let in denarna kazen od 20.000 do 100.000 BGN.

3. Kdor neupravičeno kupi ali poseduje prepovedane droge ali podobne snovi, se kaznuje:

- (1) v primeru zelo nevarnih prepovedanih drog ali podobnih snovi – s kaznijo zavora od enega do šestih let in z denarno kaznijo od 2000 do 10.000 BGN;
- (2) v primeru nevarnih prepovedanih drog ali podobnih snovi – s kaznijo zavora do petih let in z denarno kaznijo od 1000 do 5000 BGN.

4. Kdor krši veljavne določbe glede proizvodnje, nakupa, hrambe, obračuna, prodaje, prevoza ali nošenja pri sebi prepovedanih drog, se kaznuje s kaznijo

zapora do petih let in z denarno kaznijo do 5000 BGN, poleg tega pa lahko sodišče odredi odvzem pravic v skladu s členom 37(1), točki 6 in 7.

5. V srednje težkih primerih v skladu z odstavkoma 3 in 4 znaša denarna kazen do 1000 BGN.

6. V primerih iz odstavkov od 1 do 5 se v korist države odvzamejo predmet kaznivega dejanja in predmeti, ki so bili uporabljeni za kaznivo dejanje.

10) **Člen 53.** 1. Ne glede na kazenskopravno odgovornost se odvzamejo:

(a) (dopolnjena – DV, št. 7/2019) stvari, ki pripadajo storilcu in ki so bile namenjene ali uporabljene za storitev naklepnega kaznivega dejanja; če stvari manjkajo ali so bile odsvojene, se odredi odvzem njihove protivrednosti;

(b) stvari, ki pripadajo storilcu in so bile predmet naklepnega dejanja, če je to izrecno določeno v posebnem delu kazenskega zakonika.

2. (nov – DV, št. 28/1982) V korist države se dodatno odvzamejo:

(a) stvari, ki so predmet dejanja, ali predmeti, ki so bili uporabljeni za kaznivo dejanje, katerih posedovanje je prepovedano, in

(b) (spremenjena – DV, št. 7/2019) neposredna in posredna premoženjska korist, pridobljena s kaznivim dejanjem, če je ni treba vrniti ali ponovno vzpostaviti; če premoženjska korist manjka ali je bila odsvojena, se odredi odvzem njene protivrednosti.

3. (nov – DV, št. 7/2019) V smislu odstavka 2(b):

(1) neposredna premoženjska korist pomeni vsako gospodarsko korist, ki je neposredna posledica dejanja;

(2) posredna premoženjska korist pomeni vsako gospodarsko korist, do katere je prišlo z razpolaganjem z neposredno premoženjsko koristjo, ter vsako premoženje, ki je bilo pridobljeno s poznejšim popolnim ali delnim preoblikovanjem neposredne premoženjske koristi, vključno z njenim pomešanjem s premoženjem zakonitega izvora; predmet odvzema je premoženje do višine vrednosti zaobsežene neposredne premoženjske koristi skupaj s povečanjem premoženja, neposredno povezanim z razpolaganjem ali preoblikovanjem neposredne premoženjske koristi in vlaganjem neposredne premoženjske koristi v premoženje.

Nakazatelno protsesualen kodeks Republike Bolgarije (zakon o kazenskem postopku, Bolgarija)

11) Člen 306 1. Sodišče lahko o teh vprašanjih odloči tudi s sklepom:

(1) o naložitvi enotne kazni v skladu s členoma 25 in 27 ter uporabi člena 53 Nakazatelen kodeks;

(2) (dopolnjena – DV, št. 27/2009, v veljavi od 1. junija 2009, spremenjena, št. 13/2017, v veljavi od 7. februarja 2017) o pogojih začetka izvrševanja kazni zapora, če o tem ni bilo odločeno s sodbo;

(3) (dopolnjena – DV, št. 32/2010, v veljavi od 28. maja 2010) o obstoju pogojev iz členov 68, 69, 69a in 70(7) Nakazatelen kodeks ter o kazni, ki jo mora prestati obsojenec; prvostopenjsko sodišče, ki je izreklo pogojno kazen zapora, odloči o uporabi člena 68(3) Nakazatelen kodeks, Okrazhen sad (okrožno sodišče), ki je odredilo predčasno izpustitev s prestajanja kazni zapora z naložitvijo pogojev pa o uporabi člena 70(7), druga možnost prvega stavka, Nakazatelen kodeks;

(4) o stvarnih dokazih in stroških postopka.

2. Sodišče v primerih, navedenih v odstavku 1, točke od (1) do (3), odloči na javni obravnavi, na katero povabi obsojenca.

3. Sklep, izdan v skladu z odstavkom 1, točke od (1) do (3), se lahko izpodbija v skladu s procesnimi določbami iz Poglavlja 21, sklep, izdan v skladu z odstavkom 1, točka (4), pa v skladu s procesnimi določbami iz Poglavlja 22.

NAVEDENE DOLOČBE PRAVA UNIJE

- 12) Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji

Uvodna izjava 11: Veljavni koncept premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, je treba pojasniti, da vključuje neposredne premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in vse posredne koristi, vključno z naknadnimi ponovnimi vlaganji ali preoblikovanjem neposrednih premoženjskih koristi. Premoženjska korist lahko tako vključuje kakršno koli premoženje, tudi tisto, ki je bilo deloma ali v celoti preoblikovano ali spremenjeno v drugo premoženje in tudi tisto, ki je bilo pomešano s premoženjem, pridobljenim iz zakonitih virov, in sicer do ocenjene vrednosti združene premoženjske koristi. Vključuje lahko tudi prihodek ali druge koristi, ki izhajajo iz premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, ali iz premoženja, v katerega je bila takšna premoženjska korist preoblikovana ali spremenjena ali s katerim je bila pomešana.

Uvodna izjava 20: Pri ugotavljanju, ali je s kaznivim dejanjem mogoče pridobiti gospodarsko korist, lahko države članice upoštevajo modus operandi, na primer ali je pogoj za kaznivo dejanje ta, da je bilo dejanje storjeno v okviru organiziranega kriminala ali z namenom ustvarjanja rednega dobička s kaznivimi dejanji. To pa na splošno ne bi smelo vplivati na možnost uporabe razširjenega odvzema.

Uvodna izjava 33: Ta direktiva bistveno vpliva na pravice oseb – ne le osumljencev ali obdolžencev, ampak tudi na pravice tretjih oseb, ki se jih kazensko ne preganja. Zato je treba določiti posebna jamstva in pravna sredstva za zagotavljanje ohranitve njihovih temeljnih pravic pri izvajanju te direktive. To vključuje pravico do zaslišanja za tretje osebe, ki trdijo, da so lastniki zadevnega premoženja ali da imajo druge lastninske pravice (stvarne pravice, ius in re), kot je na primer pravica do uporabe.

13) Člen 2

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. „premoženjska korist“ pomeni vsako gospodarsko korist neposredno ali posredno pridobljeno s kaznivim dejanjem; zajema lahko vse oblike premoženja in vključuje vsakršno nadaljnje ponovno vlaganje ali preoblikovanje neposredne premoženjske koristi in vse koristi, ki imajo določeno vrednost;

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah

- 14) Člen 17(1) Vsakdo ima pravico imeti v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo komu zapustiti. Lastnina se nikomur ne sme odvzeti, razen v javno korist v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon, vendar le proti pravični in pravočasni odškodnini za njeno izgubo. Uživanje lastnine se lahko uredi z zakonom, kolikor je to potrebno zaradi splošnega interesa.
- 15) Člen 47 Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu. Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja.

NUJNOST PREDLOŽITVE

- 16) Osnovni spor v postopku v glavni stvari zadeva vprašanje, ali denarni zneski, začasno zavarovani v stanovanju obsojene osebe, pomenijo gospodarsko korist, pridobljeno s kaznivim dejanjem v skladu s členom 354a(1) NK. Z zakonom o spremembi in dopolnitvi Nakazatelen kodeks (DV, št. 7/2019) so bile uvedene zahteve iz Direktive 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji (UL 2014, L 127, str. 39, popravek v UL 2014, L 138, str. 114). Ta okoliščina nacionalna sodišča zavezuje, da morajo svoje nacionalno pravo uporabljati ob upoštevanju načela procesne avtonomije.

- 17) Predložitveno sodišče pa meni, da ta prenos v nacionalno zakonodajo ni popoln in natančen, saj določba člena 53 NK, za razliko od člena 2(1) zadevne direktive, ne omogoča odvzema „gospodarske koristi, [...] posredno pridobljene s kaznivim dejanjem“. Razlog za to je v tem, da bolgarski zakonodajalec kot „neposredno korist“ opredeljuje vsako gospodarsko korist, ki je neposredna posledica kaznivega dejanja, na drugi strani pa kot „posredno korist“ vsako gospodarsko korist, ki izvira iz razpolaganja z neposredno koristjo ali njenega naknadnega celotnega ali delnega preoblikovanja.
- 18) Predložitveno sodišče ni seznanjeno z zavezujočo nacionalno sodno prakso v zvezi s tem, pri čemer je treba upoštevati sorazmerno kratek čas uporabe določbe člena 53 NK v sedaj veljavni različici.
- 19) Predložitveno sodišče hkrati dvomi, ali lahko uporabi zadevno direktivo in nacionalno pravo razlaga v njeni luči, saj v obravnavanem primeru ne gre za storitev kaznivega dejanja s čezmejnimi elementom, premoženjska škoda je v celoti nastala na ozemlju Republike Bolgarije in zanjo so v celoti pristojni bolgarski pravosodni organi. Na prvi pogled gre za „notranji položaj“.
- 20) Na drugi strani je cilj zadevne direktive približevanje zakonodaje držav članic na področju začasnega zavarovanja in odvzema ter s tem krepitev medsebojnega zaupanja in učinkovitega čezmejnega sodelovanja. Zato mora predložitveno sodišče za pravilno odločitev o obravnavanem sporu najprej izvedeti, ali se zadevna direktiva v konkretnem primeru uporablja.
- 21) Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, je potrebno razložiti pojem iz člena 2(1) zadevne direktive, torej pojem „gospodarske koristi, [...] posredno pridobljene s kaznivim dejanjem“, kakor ga je razumel evropski zakonodajalec, z namenom, da bo predložitveno sodišče lahko izpolnilo svojo obveznost razlage nacionalnega prava v skladu s pravom Unije. Iz besedila določbe člena 2(1) zadevne direktive ni razvidno, ali obstaja razlikovanje med posrednimi premoženjskimi koristmi na eni strani in preoblikovanimi ali spremenjenimi neposrednimi premoženjskimi koristmi na drugi strani oziroma ali sta ta dva pojma identična. Iz navedb v uvodni izjavi 11 na to ne izhaja očitno in jasen odgovor. Bolgarski zakonodajalec je izbral drugo možnost in izhajal iz tega, da gre pri posrednih premoženjskih koristih za preoblikovane ali spremenjene premoženjske koristi.
- 22) Uporaba zadevne direktive bi pogojevala uporabo Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in konkretno člen 47 Listine v položaju, kakršen je obravnavani, v katerem se zatrjuje, da premoženjska korist, ki bi lahko bila predmet odvzema, pripada tretji osebi.
- 23) **VPRAŠANJA ZA PREDHODNO ODLOČANJE**
 1. Ali je treba Direktivo 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji (UL 2014, L 127, str. 39, popravek v

UL 2014, L 138, str. 114) in Listino Evropske unije o temeljnih pravicah uporabiti v primeru kaznivega dejanja, pri katerem gre za posedovanje prepovedanih drog za namene njihove prodaje in je to kaznivo dejanje storil bolgarski državljan na ozemlju Republike Bolgarije, pri čemer je bila tudi morebitna gospodarska korist realizirana v Republiki Bolgariji in se tam nahaja?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: Kaj je treba razumeti pod pojmom „gospodarske koristi, [...] posredno pridobljene s kaznivim dejanjem“ iz člena 2(1) navedene direktive in ali lahko tako premoženjsko korist predstavlja denarni znesek, ki je bil začasno zavarovan in zasežen v stanovanju, v katerem je prebivala obsojena oseba in njena družina, in v osebнем avtomobilu, ki ga je uporabljala obsojena oseba?
3. Ali je treba člen 2 navedene direktive razlagati tako, da nasprotuje določbi, kakršna je tista v členu 53(2) NK Republike Bolgarije, ki ne določa odvzema „gospodarske koristi, [...] posredno pridobljene s kaznivim dejanjem“?
4. Ali je treba člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah razlagati tako, da nasprotuje nacionalni določbi, kakršna je tista v členu 306(1), točka 1, NPK Republike Bolgarije, ki omogoča odvzem denarnega zneska v korist države, za katerega se zatrjuje, da ne pripada storilcu, temveč neki drugi osebi, ne da bi bilo tej tretji osebi omogočeno, da se kot stranka udeleži postopka in ne da bi imela neposredni dostop do sodnega varstva?